



Rezultate implementare aeliere tematice regionale – seria I

În data de 22 iulie 2020, Punctul Național de Contact pentru Romi din cadrul Ministerului Fondurilor Europene a demarat prima serie de ateliere ce a reprezentat o formă de consultare a persoanelor interesate, cu privire la subiecte sau tematici de interes pentru comunitățile locale cu romi din cele 8 regiuni de dezvoltare a României.

Atelierele au fost organizate la nivel regional astfel:

- 22.07.2020 în București pentru regiunea de dezvoltare București-Ilfov;
- 23.07.2020 în Târgoviște pentru regiunea de dezvoltare Sud-Muntenia;
- 29.07.2020 în Brăila pentru regiunea de dezvoltare Sud-Est;
- 31.07.2020 în Craiova pentru regiunea de dezvoltare Sud-Vest Oltenia;
- 4.08.2020 în Cluj-Napoca pentru regiunea de dezvoltare Nord-Vest;
- 5.08.2020 în Alba Iulia pentru regiunea de dezvoltare Centru;
- 10.08.2020 în Piatra-Neamț pentru regiunea de dezvoltare Nord-Est;
- 12.08.2020 în Timișoara pentru regiunea de dezvoltare Vest.

Din perspectiva reprezentativității în cadrul fiecărui atelier regional s-a urmărit, în special, ca participanții să provină din medii diferite de acțiune, cu expertiza concretă de la nivelul comunităților, actori care cunosc în detaliu problemele de la „firul ierbii” ale comunităților locale. Astfel, dintre aceștia au făcut parte, fie lideri formali sau informali ai comunităților cu romi, fie resursă umană roma angajată în cadrul autorităților locale sau județene, cum ar fi: mediatori școlari, mediatori sanitari, experți locali pentru romi în primării, consilieri locali ai romilor, experți în cadrul instituțiilor prefecturilor etc.

De asemenea, s-au regăsit participanți din zona sectorului neguvernamental, care au asigurat o arie mai largă a abordării problemelor comunităților locale în domeniile de intervenție considerate a fi prioritare pentru romi, cu buna expertiză în implementarea de programe destinate îmbunătățirii situației romilor, actori care au dezvoltat, în majoritatea cazurilor, practici pozitive în zonele locale/județene deservite și alături de care s-a reușit structurarea problemelor comunităților într-un mod mai nuanțat.

Un element cheie, din perspectiva reprezentativității instituționale, l-a constituit participarea unor primari, conducători ai unor Unități Administrativ-Teritoriale cu pondere semnificativă de romi. S-a urmărit ca aceștia să joace un rol strategic în cadrul atelierelor, fiind persoanele care cunosc bine implementarea regulilor instituționale ale administrației publice locale, dar și care au implementat programe de dezvoltare, inclusiv strategice, în domeniile prioritare pentru îmbunătățirea situației romilor, creând precedente ce pot fi multiplicat în alte zone de dezvoltare





ale țării (de exemplu: primarul comunei Sânpaul, județul Mureș, cu dezvoltarea parcului industrial, crearea locurilor de muncă și reducerea semnificativă a dosarelor solicitanților de ajutor social; primarul comunei Coșula, județul Botoșani, prin dezvoltarea antreprenoriatului local, printre care beneficiari sunt și cetățeni de etnie roma).

Prima serie de ateliere regionale a avut rolul strategic de a asigura facilitarea comunicării și colaborării dintre reprezentanții societății civile, reprezentanții autorităților locale sau regionale și membrii comunităților de romi, astfel încât, prin dezvoltarea colaborării și dialogului dintre aceștia, să poată formula probleme reale cu care se confruntă comunitățile locale cu romi din zonele de proveniența ale participanților. Pe de alta parte s-a urmărit fundamentarea unei serii de măsuri coerente de acțiune, bazate pe nevoile și aspirațiile comunităților locale cu romi, în context local, regional, național și european.

I. Probleme identificate în cadrul atelierelor

Pe parcursul celor 8 ateliere regionale, participanții au identificat probleme în domeniile strategice de incluziune a minorității romilor din România, respectiv în domeniile accesului la educație, la sănătate, ocuparea forței de muncă și locuire.

Problemele identificate sunt, în general, similare de la o regiune la alta, cu mici diferențe între regiunile de sud și nord - est și cele de centru sau nord-vest și se axează pe reducerea decalajelor între romi și restul populației în materie de educație, ocupare a forței de muncă, în ceea ce privește sănătatea, precum și în domeniul accesului la locuințe și utilități publice.

I.1. În **domeniul sănătății**, din perspectiva participanților la cele opt ateliere regionale, au fost dezbătute un număr de 8 probleme/subiecte cu care încă se confruntă comunitățile locale cu romi, acestea având în vedere:

- existența unor persoane care încă nu sunt înscrise pe listele medicilor de familie;
- existența unor bariere în accesarea serviciilor de sănătate cauzate, în special, de lipsa de încredere în sistemul medical;
- lipsa unei relații de încredere între membrii comunităților locale cu romi și medicii de familie;
- lipsa unor programe subvenționate/finanțate pentru romi (de ex. efectuarea de analize medicale, testări de specialitate) care să conducă la îmbunătățirea stării de sănătate și/sau prevenirea îmbolnăvirilor în rândul romilor;
- problematica discriminării în accesarea serviciilor medicale de urgență;



- apariția frecventă a focarelor de îmbolnăvire în zonele urbane marginalizate;
- lipsa unei planificări familiale adecvate care conduce adesea la nașteri de către mame minore;
- lipsa unor programe de educație pentru sănătate.

1.2. În domeniul educației, au fost evidențiate în special un număr de 8 probleme/subiecte, care conduc la o educație deficitară a elevilor romi, respectiv:

- problemele legate de segregarea școlară a elevilor romi;
- încadrarea abuzivă a acestora în categoria elevilor cu Cerințe Educaționale Speciale (CES);
- absenteism și abandon școlar (cauzat de sărăcie și inclusiv de plecarea copiilor, alături de părinți, în străinătate);
- rata redusă de promovabilitate la examenele de capacitate și bacalaureat (inclusiv datorat “fenomenului Brăila”);
- existența analfabetismului funcțional în rândul elevilor romi;
- lipsa în anumite școli a cadrelor didactice calificate (dezinteresul cadrelor didactice în procesul educațional - și în cazul claselor mixte);
- părăsirea timpurie a școlii, cu precădere de către fete, datorită mariajelor timpurii;
- acces limitat la educație datorat infrastructurii urbane precare.

1.3. În domeniul ocupării, participanții au pus în discuție un număr de 6 teme/probleme care generează, pe de o parte, instabilitate financiară, iar pe de alta parte, lipsa unor venituri stabile care să mențină comunitățile într-o stare de siguranță financiară. În special, au fost evidențiate aspecte precum:

- lipsa calificărilor în meserii căutate pe piața forței de muncă, problemă cauzată, în special, de lipsa studiilor sau nivelul scăzut al acestora;
- discriminarea existentă în domeniul angajării romilor (inclusiv plata inegală pentru munca egală pe criteriul etnic);
- preferința romilor pentru muncile sezoniere sau ocazionale, care generează instabilitate financiară;
- lipsa unor programe adecvate de certificare a competențelor dobândite în mod informal;
- lipsa unui program/măsuri afirmative în domeniul antreprenoriatului pentru romi.

1.4. În ceea ce privește domeniul locuirii romilor, problemele identificate de participanți pe parcursul implementării celor opt ateliere regionale au fost în număr de 7, probleme care se regăsesc în majoritatea comunităților de romi, iar acestea fac referire, în special, la:



- segregarea rezidențială a comunităților cu romi;
- lipsa documentelor de proprietate pe imobilele în care aceștia locuiesc;
- existența unor locuințe supraaglomerate și insalubre;
- existența unor construcții ridicate ilegal (de ex: pe terenuri aflate în extravilanul localităților, sub liniile de înalta tensiune, sau fără autorizație de construire);
- lipsa infrastructurii de bază (cum ar fi: alimentare cu apă, canalizare, energie electrică etc);
- lipsa unui fond adecvat de locuințe sociale, precum și a unor criterii de acordare a acestora care dezavantajează solicitanții romi comparativ cu populația majoritară sau alte minorități.

II. Aspecte transversale dezbătute în cadrul primei serii de ateliere regionale

Sub aspectul problemelor transversale, în cadrul primei serii de ateliere participanții au pus în discuție, în principal, eficiența funcționării mecanismelor instituționale, discriminarea și slaba capacitate a furnizorilor de servicii publice pentru romi. De asemenea, a fost evidențiată și necesitatea implementării unor proiecte/programe integrate ce cuprind cele patru domenii principale de incluziune a comunităților de romi. Aceste aspecte s-au regăsit la nivelul fiecărui atelier organizat în cadrul primei serii.

În ceea ce privește funcționarea mecanismelor instituționale, participanții la ateliere au subliniat faptul că eficiența acestora reprezintă o condiție prealabilă a eliminării disparităților legate de furnizarea serviciilor publice. Un aspect comun identificat de către participanții la ateliere, în toate domeniile de intervenție, îl constituie lipsa coordonării, capacității și a resurselor în cadrul instituțiilor responsabile cu implementarea politicilor, practicilor și acțiunilor legate de incluziunea romilor.

Cât privește discriminarea, participanții la ateliere au subliniat faptul că acest aspect transversal ar trebui abordat la nivelul tuturor celor patru domenii strategice de intervenție (educație, ocupare, locuire, sănătate) dar, în special, în domeniile furnizării serviciilor, cu atât mai mult cu cât discriminarea reprezintă un factor cheie al excluziunii romilor.

Discriminarea creează prejudecii atât sub aspect al respectării demnității umane, cât și în ceea ce privește reducerea oportunităților și aspirațiilor romilor în raport cu cetățenii majoritari sau cei din alte minorități. Astfel, discriminarea trebuie să fie, din perspectiva participanților la ateliere, combătută prin eliminarea factorilor care



o generează, precum stereotipurile și prejudecățile la adresa membrilor comunităților cu romi, dar și prin identificarea unor inițiative de politici publice care să contribuie la reducerea sau eliminarea practicilor discriminatorii față de romi, cu atât mai mult cu cât încă din anul 2000 România are un cadru juridic specific pentru prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare¹.

În ceea ce privește proiectele/programele integrate, în cadrul discuțiilor s-a specificat faptul că trebuie avută în vedere o înlănțuire cauzală longitudinală, cum ar fi:

- nu poți avea o pregătire profesională bună, dacă nu ai o educație corespunzătoare;
- dacă nu ai educație corespunzătoare, nu poți avea un loc de muncă stabil;
- dacă nu ai un loc de muncă, nu poți trimite la școală copii cu îmbrăcăminte bună și cu un pachetel de mâncare, nu poți plăti utilitățile casei;
- dacă nu ai o sănătate bună, nu poți performa în celelalte domenii, precum și în cea ce privește îmbunătățirea stimei de sine.

În subsidiar, un alt aspect semnalat de către participanții la ateliere, l-a constituit necesitatea abordării transversale/multi-sectoriale în soluționarea provocărilor legate de *sănătatea romilor*, aspect crucial pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale acestora. Astfel, îmbunătățirea indicatorilor de sănătate în rândul comunităților locale cu romi, necesită abordarea unor măsuri de politici sectoriale, precum educație și locuire, completate de reforme mai largi în sistemul de sănătate. Starea de sănătate a familiilor rome s-ar îmbunătăți dacă barierele financiare ar fi eliminate atât în ceea ce privește o nutriție sănătoasă, cât și în ceea ce privește accesul la servicii de sănătate preventive și curative.

III. Concluziile primei serii de ateliere regionale si recomandări de îmbunătățire cea de-a doua serie

Prima serie de ateliere regionale a constituit o provocare pentru întreaga echipa de implementare a proiectului, având în vedere ca urma să fie puse în discuție probleme sensibile care afectează comunitățile cu romi, într-un context cu participanți provenind din diferite medii de lucru și cu expertiză diferită în implementarea de

¹ A se vedea în acest sens OG 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată; de asemenea, Directiva Consiliului Uniunii Europene nr. 43/2000, privind implementarea principiului tratamentului egal între persoane, indiferent de originea etnică sau rasială (Directiva rasială – n.a.); idem Directiva Consiliului nr 78/2000, privind stabilirea cadrului general în materie de angajare și profesie;



acțiuni care să conducă la îmbunătățirea situației romilor din România. Cu toate acestea, întreaga echipă a proiectului a reușit, prin intermediul acțiunilor concertate întreprinse în timpul atelierelor regionale, identificarea unor probleme și a unor soluții preliminare, care au venit de la “firul ierbii”, probleme reale, care pot îmbrăca la un moment dat forma unor analize de nevoi pe baza cărora să fie construite viitoarele politici pentru romi.

Pentru seria a doua de ateliere regionale, ar trebui îmbunătățite studiile de caz ce urmează să fie realizate de participanți, astfel încât, prin intermediul acestora, să existe un punct de plecare în fundamentarea politicilor publice pentru romi.

De asemenea, intensificarea utilizării platformei de bune practici pentru romi, ar trebui realizată atât între cele două serii de ateliere, dar, în special, pe parcursul celei de a doua serii de ateliere. Aceasta ar putea furniza informații esențiale pentru proiect, dar va constitui și o modalitate de sustenabilitate a acestuia.

Nu în ultimul rând, se recomandă alocarea de sprijin în vederea îmbunătățirii mecanismelor de implementare și, în special, a problemelor transversale identificate pe parcursul primei serii de ateliere.

